

1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А. С. МАКАРЕНКА

ЧЖАН СЯНЮН

УДК 780.616.433-051(510):005.336.5]:378.6(477)](043.3)

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
МАЙБУТНІХ ПІАНІСТІВ З КНР
У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
У ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Суми – 2017

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, доцент
УСТИМЕНКО-КОСОРИЧ Олена Анатоліївна,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка,
директор Навчально-наукового інституту
культури і мистецтв.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
КОЗИР Алла Володимирівна,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, професор
кафедри теорії та методики музичної
освіти, хорового співу і диригування;

кандидат педагогічних наук, доцент
ГУСАК Владислав Анатолійович,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини, доцент кафедри
інструментального виконавства.

Захист відбудеться 22 квітня 2017 року о 09.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 55.053.01 у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка за адресою: 40002, м. Суми, вул. Роменська, 87, ауд. 218.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка за адресою: 40002, м. Суми, вул. Роменська, 87.

Автореферат розіслано 21 березня 2017 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. Г. Козлова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В умовах інтернаціоналізації світового простору відбуваються глобальні культурно-освітні зміни шляхом відновлення, обміну і трансформації національних освітніх доктрин, етнокультурних систем, кращого педагогічного досвіду певного етносу та національних традицій. Саме тому в межах сучасної освіти України виникає потреба в формуванні полікультурної компетентності її випускників, запровадженні в процес навчання комплексу синтезованих знань про національні традиції інших народів світу.

Державна освітня програма Китайської Народної Республіки (КНР) враховує потребу у висококваліфікованих фахівцях у галузі музичної освіти, тому значна частина китайської молоді дістає освіту в багатьох країнах Європи, зокрема й у педагогічних навчальних закладах України, віддаючи перевагу найбільш актуальній музичній спеціалізації Китаю фортепіано.

Фортепіанна освіта в Китаї має специфічні форми, методи та педагогічні умови, відмінні від традицій інших цивілізацій, саме тому для кожного викладача, який здійснює професійну підготовку студентів з КНР за спеціалізацією фортепіано головним завданням стає формування художньо-виконавської майстерності, а зокрема озброєння його комплексом технологічних прийомів гри на інструменті в процесі фахової підготовки. Досвід, що об'єднує музично-педагогічні досягнення різних культур, дає високі результати, що безпосередньо відображається в роботі фахівців, які повертаються після завершення навчання до себе на Батьківщину.

Дослідження широкого кола аспектів розвитку освітньої галузі, підготовки фахівців завжди були в полі зору науковців. Методологічні засади сучасної історії та філософії освіти розкрито в працях М. Кагана, Б. Коротяєва, В. Курила, О. Лосєва, А. Сбруєвої та ін. Окремі аспекти підготовки музикантів розглянуто в роботах з естетики музичної освіти (В. Бехтерев, Ю. Борев, Ю. Рагс, А. Сохор, Л. Столович та ін.); музичної психології (Т. Адорно, П. Антохін, В. Априєва, М. Арановський, Д. Кірнарська, Є. Климов, Б. Теплов та ін.); соціології мистецтва (М. Бровко, Ю. Давидов, С. Литвиненко, А. Мудрик, Б. Смирнов та ін.).

Історико-педагогічний аналіз інструментальної галузі здійснено в студіях А. Бородіна, Р. Вовка, Н. Гуральник, М. Давидова, Ж. Дедусенко, А. Козир, Л. Масол, О. Михайличенка, Г. Ніколаї, А. Ніколаєвої, О. Олексюк, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Рудницької, Л. Садової, О. Устименко-Косоріч та ін.

До розробки методичних аспектів виконання фортепіанної музики зверталися китайські вчені (Вей Тінге, Ван Цзянь, Лю Цінган, Цзя Юйпін, Чжао Сяошень, Чжан Хонь Дао, Чжоу Шен, Чжу Юнбей та ін.).

Наукові розвідки з проблем підготовки піаністів на різних рівнях музичної освіти належать Е. Абдулліну, О. Алексеєву, Л. Баренбойму, Л. Гусейновій, Т. Кремешній, Н. Любомудровій, Я. Мільштейну, Г. Нейгаузу, Г. Ципіну та ін.

Аналіз вітчизняних і зарубіжних педагогічних та мистецтвознавчих джерел, в яких висвітлено актуальні питання підготовки піаністів, дає підстави констатувати, що ґрунтовного педагогічного дослідження, в якому визначено

педагогічні умови і методи формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у вищих педагогічних навчальних закладах України здійснено не було.

Актуальність даного дослідження визначена низкою суперечностей:

- між необхідністю вдосконалення фахової підготовки майбутніх піаністів у вищих навчальних закладах України та недостатньою розробленістю проблеми формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР;
- між потребою покращення методичного забезпечення фахової підготовки майбутніх піаністів у вищих навчальних закладах України та недостатньою обґрунтованістю педагогічних умов і методів формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР;
- між накопиченими теоретичними знаннями і практичним досвідом формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР та недостатньою розробленістю методичного супроводу у вищих навчальних закладах України.

Отже, актуальність даної проблеми, її недостатня теоретична та практична розробленість, виявлені суперечності зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: **«Формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота є складовою частиною комплексного дослідження кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка «Теоретико-методичні засади підготовки майбутнього вчителя музики в контексті євроінтеграційних процесів» (реєстраційний номер 0112U003079). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (протокол № 3 від 26.09.2016 р.).

Мета дослідження полягає в теоретичній розробці й експериментальній перевірці педагогічних умов і методів формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України.

Відповідно до мети сформульовано такі **завдання**.

1. Виявити стан розробленості проблеми формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки, визначити понятійний апарат дослідження.
2. Розробити структуру художньо-виконавської майстерності в контексті фахової підготовки майбутніх піаністів з КНР.
3. Обґрунтувати педагогічні умови і методи формування художньо-виконавської майстерності в майбутніх піаністів з КНР.
4. Визначити критерії, показники та рівні сформованості художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України.

5. Експериментально перевірити ефективність педагогічних умов і методів формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у системі вищої педагогічної освіти України.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутніх піаністів з КНР у вищих педагогічних навчальних закладах України.

Предмет дослідження – педагогічні умови і методи формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України.

Методологічну основу дослідження становлять базові принципи теорії пізнання (об'єктивність, науковість, історизм, цілісність, взаємозв'язок і взаємозумовленість явищ і процесів дійсності); основні положення системного, аксіологічного, компетентнісного й культурологічного підходів як методологічного способу вивчення музично-педагогічних фактів, явищ, процесів; концептуальні положення теорії професійної майстерності, психолого-педагогічної науки в галузі фахової підготовки студентів, зокрема, формування художньо-виконавської майстерності та творчого розвитку особистості.

Теоретичну основу дослідження становлять теорії та концепції щодо мистецтва як засобу творення особистості (Б. Асаф'єв, Л. Виготський, І. Зязюн, Є. Назайкінський, Б. Яворський та ін.); розвитку здібностей (В. Білоус, Д. Богоявленська, В. Горностаєва, Р. Готтсданкер, Д. Гріндер, Л. Дорфман та ін.); формування особистості в умовах художньо-творчої діяльності (О. Єременко, Н. Згурська, П. Косенко, В. Лабунець, О. Лобова, О. Реброва, В. Медушевський та ін.); фортепіанної підготовки студентів у галузі музичної освіти (В. Лупанова, К. Мартінсен, Ю Некрасов, В. Ревенчук, С. Савшинський, В. Сирятський, В. Смородський, І. Хатенцева, Ж. Хурсіна, О. Щербініна та ін.).

Методи дослідження. Для реалізації мети й розв'язання поставлених завдань у дисертаційному дослідженні використано комплекс взаємоузгоджених методів: аналітичний – для вивчення й аналізу наукових джерел вітчизняних і зарубіжних дослідників з філософії, теорії культури, психології та педагогіки, які стосуються проблем формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР в умовах фахової підготовки; узагальнення – для визначення наукового апарату дослідження, формулювання його концептуальних положень та висновків; системно-структурний – для виявлення структури формування художньо-виконавської майстерності піаністів у системі музичної освіти України; теоретико-педагогічний – для обґрунтування педагогічних умов формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР; анкетування, опитування, бесіда, інтерв'ю з метою визначення показників, критеріїв і рівнів сформованості художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у системі вищої педагогічної освіти; експериментальний – для визначення ефективності розроблених педагогічних умов і методів формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки; статистичний – для доведення достовірності й ефективності результатів педагогічного експерименту.

Джерельну базу дослідження становлять: законодавчі акти й матеріали з питань організації загальної та музичної освіти, підготовки фахівців за спрямуванням: закони «Про вищу освіту», «Про вищу школу», «Про основи системи освіти та виховання», «Про мистецькі школи», «Про середні мистецькі школи», «Про видачу іноземним громадянам диплома доктора філософії», «Про державну національну програму „Освіта” (Україна)»; навчально-програмна документація навчальних закладів України та КНР, які здійснюють підготовку піаністів; ґрунтовні дослідження провідних науковців України та КНР, в яких висвітлено філософські, психологічні, мистецтвознавчі, історико-педагогічні аспекти розвитку національних музичних виконавських шкіл; педагогічна, історико-культурологічна, суспільно-соціальна, мистецтвознавча періодика, матеріали міжнародних, республіканських, регіональних наукових конференцій із проблем розвитку й організації музичної освіти; довідково-енциклопедична, навчальна й навчально-методична література; нотна література для визначення складності навчальних програм, які виконують піаністи в процесі навчання.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що *вперше* у вітчизняній педагогічній науці здійснено цілісне дослідження формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у вищих педагогічних навчальних закладах України, а саме: виявлено стан розробленості проблеми формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки; розроблено структуру художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у єдності особистісно-мотиваційного, компетентнісного, рефлексивного компонентів; обґрунтовано педагогічні умови формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР (усвідомлення суб'єктами освітнього процесу сутності та цінності художньо-виконавської майстерності для професійного розвитку; організація художньо-виконавської діяльності майбутніх піаністів з КНР на основі задачної технології; стимулювання рефлексивно-творчої діяльності піаніста в музично-виконавському процесі) та методи (рольові ігри, тілесно-орієнтований тренінг, рефлексивна бесіда та ін.); визначено критерії, показники й рівні сформованості художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки; експериментально перевірено ефективність педагогічних умов і методів формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у системі вищої педагогічної освіти України.

Удосконалено методи фахової підготовки майбутніх піаністів з КНР шляхом створення позитивної емоційної атмосфери, проведення індивідуальних занять; систематичного збагачення індивідуального фонду педагогічних і виконавських знань; організації творчого діалогу викладача та студентів задля реалізації професійних інтересів кожного учасника навчального процесу.

Подальшого розвитку набули наукові уявлення про зміст, форми й методи фахової підготовки майбутніх піаністів з КНР в умовах вітчизняної системи музично-педагогічної освіти.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що узагальнені наукові положення щодо сутності ключових понять дослідження, структури художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР, педагогічних умов формування художньо-виконавської майстерності та методів, критеріїв, показників і рівнів сформованості художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів можуть слугувати базою для подальших наукових розвідок у галузі теорії та практики підготовки майбутніх піаністів до виконавсько-педагогічної діяльності в Україні та Китаї. Теоретичні положення дисертації та зібраний фактичний матеріал може бути використаний у процесі науково-дослідницької діяльності магістрантів, аспірантів, докторантів і викладачів; для проведення майстер-класів, спрямованих на підвищення рівня виконавської та педагогічної підготовки майбутніх піаністів з КНР. Матеріали дисертаційного дослідження можуть слугувати підґрунтям для розробки навчальних планів і робочих програм, організації та проведення практик, навчально-методичного забезпечення процесу підготовки фахівців до виконавсько-педагогічної діяльності у вітчизняній системі вищої педагогічної освіти. Теоретичний доробок і джерельна база роботи можуть бути використані в процесі професійної підготовки фахівців за спеціальністю музичне мистецтво.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та висновки дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, 2015–2016 рр.), музично-інструментального виконавства Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (Суми, 2016 р.) і були презентовані на наукових конференціях різних рівнів: *міжнародних*: «Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: проблеми, здобутки та перспективи» (Умань, 22 жовтня 2015 р.), «Педагогіка мистецтва і мистецтво педагогічної дії» (Київ, 4–5 грудня 2015 р.), «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін» (Суми, 6–7 квітня 2016 р.); *всукраїнських*: «Модернізація змісту освіти і науки в Україні: неформальна освіта для дорослих» (Хмельницький, 17–18 грудня 2015 р.), «Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін» (Херсон, 4 квітня 2016 р.); на *всукраїнському науково-практичному семінарі* з міжнародною участю – «Проблеми інструментального виконавства в умовах сучасної мистецької освіти» (Умань, 25 квітня 2016 р.).

Результати дослідження **впроваджено** в освітньо-виховний процес Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (довідка № 05 від 24.10. 2016 р.), Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (акт № 2464/18 від 20.10.2016 р.), Житомирського державного університету імені Івана Франка (довідка № 494 / 1 від 19.10.2016 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка № 07 від 17.10.2016 р.).

Публікації. Основні результати дисертації висвітлено в 9 одноосібних публікаціях, зокрема: 1 монографія, 6 наукових статей у фахових виданнях,

1 стаття в міжнародному науковому фаховому виданні, 1 праця апробаційного характеру.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаної літератури (235 найменувань), 10 додатків, 11 таблиць, 5 рисунків. Повний обсяг дисертації – 227 сторінок, основний зміст викладено на 175 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, вказано зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження; розкрито наукову новизну, практичне значення одержаних результатів; представлено їх апробацію; подано відомості про публікації; наведено дані про структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі **«Теоретичні основи формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки»** виявлено ступінь наукової розробленості проблеми, визначено понятійний апарат дослідження.

На основі аналітичного методу з'ясовано науковий доробок українських і китайських дослідників у галузі мистецтвознавства та педагогіки.

Виявлено, що значна частина наукових робіт має історико-педагогічний характер, зокрема, розглядаються окремі аспекти розвитку виконавських шкіл, досвід видатних діячів мистецтв і викладачів різних фахових спеціалізацій, обговорюються психологічні й вікові аспекти в процесі розвитку творчої особистості в умовах музично-освітніх установ. Проблеми фортепіанної підготовки студентів з КНР в умовах реформування системи вищої освіти майже не розробляються, а окремі, менш актуальні теми, вивчають одночасно кілька науковців, що свідчить про безсистемність і локальний характер процесу досліджень формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР.

Встановлено, що проблема формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР практично до 2009 року не була предметом ґрунтовних наукових досліджень. Зокрема у 2009 році з'являється перша докторська дисертація А. Козир, в якій авторка приділяє увагу теоретичним і практичним аспектам формування професійної майстерності майбутніх учителів музики в системі багаторівневої освіти. Наприкінці 2000 року методичні засади формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів висвітлено в дисертаційному дослідженні з мистецтвознавства В. Білоус методичному посібнику М. Давидова. Автори описують специфіку навчання майбутніх виконавців різних фахових спеціалізацій, однак проблеми фортепіанної підготовки іноземних студентів у системі української вітчизняної освіти торкаються побіжно.

У процесі систематизації наукових джерел щодо проблеми формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР доведено, що протягом останніх п'яти років до вивчення означеного явища дослідники не зверталися; наявні роботи українських і китайських науковців відзначаються

різноплановістю та не забезпечують повноти інформації щодо реального стану системи фахової підготовки студентів з КНР; різні аспекти процесу формування художньо-виконавської майстерності інструменталістів представлені переважно в публікаціях, а вагомих дисертаційних робіт і монографій недостатньо, що актуалізувало питання розробки власного проекту педагогічного дослідження.

У ході роботи за допомогою методу узагальнення наукових підходів (культурологічний, системний, аксіологічний) визначено ключові поняття дослідження та доведено їхню суперечливість. Розкриваючи специфіку фахової підготовки інструменталістів, дослідники використовують такі терміни: майстерність, виконавська майстерність та художньо-виконавська майстерність, що свідчить про відсутність точного антологічного визначення означеного явища.

У контексті аналізу понятійного апарату дослідження запропоновано авторську інтерпретацію його ключових понять. Поняття *майстерність* визначаємо як рівень готовності особистості до виконання певного виду діяльності шляхом акумулювання арсеналу знань і вмінь у професійну галузь. Відповідно *виконавську майстерність* розуміємо як інтегральну властивість, яка включає комплекс складових елементів, що водночас реалізуються в процесі виконання твору та стають показником музичної та естетичної якості гри інструменталіста. Розглядаючи фахову підготовку інструменталістів в умовах вищих педагогічних закладів за двома профілями (вчитель музичного мистецтва та концертний виконавець / викладач за фахом), доведено, що зміст ключового поняття має розкривати специфіку підготовки фахівців концертно-виконавського напрямку, в основу якої мають увійти технічні, психофізичні, психологічні, педагогічні компоненти. Так, *художньо-виконавську майстерність* характеризуємо як вищий рівень володіння комплексом теоретичних, технологічних, психолого-педагогічних знань і технічних прийомів інструменталіста, спрямованих на розкриття художнього змісту музики, що формуються у процесі навчання й реалізуються в педагогічно-виконавській діяльності.

Таким чином, аналіз стану розробленості проблеми формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів дозволив дійти висновку щодо її актуальності та засвідчив відсутність цілісних наукових розвідок з досліджуваної проблеми. Визначено понятійний апарат дослідження.

У другому розділі «**Методичне забезпечення формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР**» виокремлено структурні компоненти та обґрунтовано педагогічні умови і методи формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України.

На основі аналізу джерельної бази дослідження доведено, що процес формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР ґрунтується на комплексі емоційно-вольових характеристик і мотивації студентів, психологічній готовності до здійснення художньо-виконавської діяльності; єдності педагогічних, культурологічних, музично-теоретичних і спеціальних знань, а також на комплексі вмінь, які забезпечують практичну

реалізацію художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів; усвідомленні й самоаналізі студентом власної музично-виконавської діяльності.

Використання системно-структурного методу дозволило розробити структуру формування художньо-виконавської майстерності майбутніх фахівців з КНР у єдності особистісно-мотиваційного, компетентнісного й рефлексивного компонентів.

Особистісно-мотиваційний компонент забезпечує стабільний інтерес студентів КНР до інструментально-виконавської діяльності, активізацію, цілеспрямованість і ефективність їх навчання. Доведено, що особистісно-мотиваційний компонент акумулює процес формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР та виконує пізнавально-аксіологічну функцію в процесі фахової підготовки. З'ясовано, що мотивація діяльності фахівців інструментальної галузі є складним явищем, яке складається із низки стимулів: цілі та їх передбачення, завдання та їх реалізація, вподобання, особистісні та соціальні потреби, прагнення, настанови, які зумовлюють психолого-педагогічні, методичні та технологічні дії викладача фахових дисциплін, що спрямовані на отримання позитивного результату та реалізацію мотиваційної програми суб'єкта навчального процесу.

Компетентнісний компонент охоплює обсяг ерудиції в різних видах інструментальної практики, забезпечує комплекс професійних знань, необхідних для виконавської діяльності майбутніх піаністів з КНР. На основі компетентнісного підходу доведено, що художньо-виконавська майстерність майбутнього піаніста з КНР – це інтегративна якість високомотивованої особистості, яка визначає готовність суб'єкта до самостійної творчої педагогічно-виконавської діяльності. Показниками якості фахової підготовки майбутніх піаністів з КНР є: здатність оперувати комплексом технологічно-методичних прийомів, досконалість володіння фортепіанною технікою, методична обґрунтованість власних художньо-виконавських дій. Реалізація компетентнісного компонента в процесі фахової підготовки студента забезпечує застосування ефективних методів, прийомів і форм навчання з урахуванням індивідуальних здібностей кожного майбутнього фахівця, що сприяє підвищенню динаміки засвоєння певних знань, художнього сприймання, емоційності та артистизму, психологічній стабільності, виконавської культури та ціннісного ставлення до мистецтва.

Рефлексивний компонент виконує критично-оцінювальну й евристичну функції, виступає джерелом нових знань, впливає на усвідомлення студентом музично-виконавської діяльності. Передбачено організацію психологічного процесу, що здійснюється під контролем особистості інструменталіста (інтелектуальної, естетичної, емоційно-вольової сфер). Рефлексивний компонент розкриває здатність митця до індивідуального творчого самовиявлення, що відбиває пошуково-продуктивний та духовний його потенціал, сформований під впливом емоційного саморуху до якісних змін. Основний показник рефлексії найбільш повно характеризується індивідуальними проявами особистості (темпераменту, вольовими й емоційними якостями). З'ясовано, що наявність чи відсутність рефлексії є індикатором не тільки рівня художньо-виконавської

майстерності майбутнього піаніста з КНР, але й стає проявом його особистого ставлення до життя, пізнання власного внутрішнього духовного світу.

На основі аналізу структури художньо-виконавської майстерності доведено, що зазначені компоненти зумовлені специфікою фахової підготовки майбутніх піаністів з КНР та забезпечують безперервний процес формування художньо-виконавської майстерності.

У результаті використання теоретико-педагогічного методу обґрунтовано педагогічні умови формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР, що мають забезпечити якість означеного процесу, а саме: 1) усвідомлення суб'єктами освітнього процесу сутності й цінності художньо-виконавської майстерності для професійного розвитку; 2) організація художньо-виконавської діяльності майбутніх піаністів з КНР на основі задачної технології; 3) стимулювання рефлексивно-творчої діяльності піаніста в музично-виконавському процесі.

Перша педагогічна умова формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у вищих педагогічних навчальних закладах України спрямовує суб'єктів освітнього процесу на усвідомлення сутності й цінності художньо-виконавської майстерності в контексті набуття фахового досвіду. На підставі аксіологічного підходу до вивчення специфіки фахової підготовки піаністів з КНР в умовах вищих педагогічних навчальних закладів доведено, що якість художньо-виконавської майстерності піаністів залежить від процесу формування особистісних цінностей та самовдосконалення студентів, що детермінує активізацію й ефективність розвитку їх творчих здібностей. Регулювання взаємодії та взаємозбагачення фахових і особистих цінностей зумовлено векторами музичної діяльності, спрямованими, за Л. Дорфманом, «у нескінченність». Взаємозв'язок фахового та особистого стає механізмом розвитку духовного, естетичного, інтелектуального, емоційно-психологічного потенціалу суб'єкта, що відбивається в формах пізнання та трансформації соціокультурного та внутрішнього світу індивіда. Отже, впровадження першої педагогічної умови в процес фахової підготовки майбутніх піаністів з КНР спрямовано на формування самосвідомості студентів шляхом створення культурного середовища, у межах якого суб'єкт навчального процесу створює суспільно значущі цінності, демонструє власну приналежність до культурних надбань у індивідуальній творчо-виконавській проекції.

Друга педагогічна умова – організація художньо-виконавської діяльності майбутніх піаністів з КНР на основі задачної технології – сприяє актуалізації особистісного досвіду студентів педагогічних університетів, детермінує їх здатність відкривати й реалізовувати суб'єктно-творчий потенціал. Доведено, що процес фахової підготовки, в основу якого покладено задачну технологію, спрямований на моделювання знань, розвиток раціональних розумових дій студентів та їх пізнавальної діяльності. Реалізація другої педагогічної умови у процесі фахової підготовки передбачає формування окремих складових елементів художньо-виконавської майстерності шляхом використання ефективних методів індивідуальної роботи над музичним твором: теоретико-аналітичного (аналіз жанрово-стильових особливостей музичного твору); технічно-вибіркового (вибір

засобів музичної виразності); синтетичний (складання художньо-змістового плану музичного твору, визначення його художнього центру, розробка інтерпретаторського проекту).

Третя педагогічна умова – стимулювання рефлексивно-творчої діяльності піаніста в музично-виконавському процесі – орієнтує на творчу реалізацію особистості, її самопізнання, усвідомлення об'єктивної реальності в галузі культури та мистецтва. З'ясовано, що стимулювання рефлексивно-творчої діяльності піаніста під час навчання можливе в процесі створення творчого середовища, змагальних ситуацій, у межах яких виникає суперечність між особистісними стереотипами індивіда та соціокультурними реаліями, які стимулюють його подальше фахове зростання. Впровадження означеної педагогічної умови в навчальний процес майбутніх піаністів з КНР передбачає формування самостійного критичного мислення, світоглядних орієнтирів, уявлень, які стимулюють творчу особистість до аналізу та перегляду власних виконавсько-педагогічних дій шляхом використання таких методів: самоспостереження; рефлексивна бесіда; аналіз індивідуальних занять; проведення інтерактивних годин, концертів-лекцій; написання звітів.

На підставі теоретико-педагогічного аналізу педагогічних умов доведено, що здійснення успішного формування художньо-виконавської майстерності забезпечується органічним втіленням у фахову діяльність знань у галузі педагогіки й інструментально-виконавської практики; оволодінням мистецтвом імпровізації; систематичним удосконаленням виконавського й педагогічного досвіду з урахуванням сучасних соціальних і естетичних потреб; активним здійсненням творчо-пізнавальної діяльності; підвищенням інтелектуально-творчого потенціалу; використанням арсеналу знань у сферах педагогічної та виконавської діяльності.

Отже, розроблена структура та обґрунтовані педагогічні умови і методи формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР дали змогу цілісно подати методичне забезпечення реалізації досліджуваного феномена.

У третьому розділі «Дослідно-експериментальна робота з формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України» визначено критерії, показники та рівні сформованості художньо-виконавської майстерності студентів з КНР; представлено організацію проведення констатувального, формувального й контрольного етапів педагогічного експерименту, показано динаміку формування досліджуваного явища.

У ході педагогічного експерименту було задіяно 150 учасників, з них 86 студентів-китайців факультетів мистецтв Ніжинського державного педагогічного університету імені Миколи Гоголя (м. Ніжин), Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), Житомирського державного університету імені Івана Франка (м. Житомир) та Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (м. Суми) та 64 педагогів-музикантів цих закладів.

З метою проведення констатувального етапу педагогічного експерименту визначено критерії сформованості художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР: 1) мотиваційно-стимулюючий із показниками: внутрішні мотиви на здійснення виконавської діяльності; психологічна готовність до здійснення виконавської діяльності; мотивація на самовдосконалення виконавської майстерності; 2) когнітивно-операційний із показниками: знання (культурологічні, музично-теоретичні, спеціальні, методичні); сформованість професійних умінь і навичок; володіння основами теорії виконавства й методики навчання гри на фортепіано; 3) рефлексивно-творчий, що передбачає усвідомлення значення, місця й ролі рефлексивної діяльності в процесі роботи над музичними творами; здатність до самостійної творчої інтерпретації музичного твору та її втілення у процесі виконавської діяльності; здатність до рефлексії власної художньо-виконавської діяльності.

На основі емпіричних методів експериментальної роботи (анкетування, опитування, бесіда, інтерв'ю) з респондентами визначено рівні сформованості художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР: високий, достатній, середній, низький.

З'ясовано, що сформованість художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР перебуває здебільшого на низькому (57,2 % в експериментальній та 55,9 % у контрольній групах) і середньому (42,8 % в експериментальній та 44,1 % у контрольній групах) рівнях. Наведені показники дозволили констатувати про недостатню увагу освітян до проблеми формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки.

Аргументовано, що дослідно-експериментальну роботу з формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР було спрямовано на розробку й запровадження ефективних методів, форм і способів реалізації педагогічних умов з метою підвищення якості досліджуваного явища.

Так, апробація першої педагогічної умови – усвідомлення суб'єктами освітнього процесу сутності й цінності художньо-виконавської майстерності для професійного розвитку – дозволила з'ясувати, що ціннісні орієнтації є першоосновою, яка визначає спрямованість людини, керує її діями. З метою активізації ціннісних орієнтацій студентів було розроблено й запроваджено спецкурс «Основи формування художньо-виконавської майстерності», в межах якого підтверджено значимість аксіологічної функції фахової діяльності. В основу спецкурсу покладено як лекційні, так і семінарські форми навчання. На лекційних заняттях студентів ознайомлено з темами «Художньо-виконавська майстерність: сутність поняття»; «Місце та роль художньо-образного мислення в процесі формування художньо-виконавської майстерності»; «Місце та роль емоційної стабільності в процесі формування означеного явища»; «Питання історії, теорії та методики фортепіанного виконавства» тощо. Проведено семінари з теми «Захист педагогічної ідеї», застосовано методи оргдіалогу, повідомлення, обговорення, бесіди, написання рефератів).

Під час запровадження в навчальний процес спецкурсу особлива увага приділялася організації самостійної роботи студентів, що передбачала комплекс

завдань: знайти в сучасних періодичних виданнях, довідковій літературі та за допомогою системи Інтернет інформацію щодо сутності та змісту поняття «художнє мислення»; визначити фахові знання й уміння піаніста-виконавця з високим рівнем сформованості художньо-виконавської майстерності; підготувати реферат з проблем історії, теорії та методики фортепіанного виконавства. Враховуючи важливу роль емоційної стабільності в процесі формування художньо-виконавської майстерності музиканта, для самостійного опрацювання студентам було запропоновано комплекс вправ, аутогенних тренувань, медитативні занурення, спрямовані на подолання різних форм сценічного хвилювання.

У контексті апробації першої педагогічної умови, крім спецкурсу, було організовано гурток «Творча майстерня», реалізація якого відбувалася шляхом запровадження таких форм і методів навчання, як ознайомлення майбутніх піаністів з КНР із різними виконавськими школами; здійснення виконавського аналізу музичного твору; рольові ігри, вправи тілесно-орієнтованого тренінгу; перегляд з відео-та аудіозаписами виступів видатних піаністів минулого й сучасності з подальшим музично-теоретичним аналізом; концертне виконання музичних творів.

Другою педагогічною умовою формування художньо-виконавської майстерності піаністів обрано організацію діяльності майбутніх піаністів з КНР на основі задачної технології. Перевірка означеної педагогічної умови передбачала створення під керівництвом викладача навчальних задач, проблемних ситуацій і активну самостійну діяльність майбутніх піаністів з КНР у процесі їх вирішення за допомогою таких форм і методів: словесний опис музичного образу після прослуховування твору; аналіз і порівняння двох і більше варіантів виконання одного й того самого твору; вибір редакції нотного тексту; образне порівняння виразних засобів музики із засобами словесної мови тощо.

Процес реалізації другої педагогічної умови на заняттях з фаху складався з таких етапів: I – постановка завдання, виникнення ускладнення під час навчальної діяльності (виділення з інформаційного блоку основної інформації, яку необхідно засвоїти); II – формулювання припущення, гіпотези типу «якщо, то...» (знаходження серед суперечностей припущення, на якому базується розв'язання проблеми); III – перевірка висунутої гіпотези (знаходження та обґрунтування шляхів вирішення дидактичної проблеми); IV – результат (виконання поставленого завдання, безпосереднє вирішення дидактичної проблеми).

Отже, поетапне розв'язання поставлених задач дало можливість сформулювати в майбутніх піаністів з КНР критичне ставлення до власних виконавських дій, удосконалити інтерпретаторські здібності, активізувати слухові уявлення в процесі пошуку художнього образу музики, підвищити рівень художньо-виконавської майстерності.

Третя педагогічна умова – стимулювання рефлексивно-творчої діяльності піаніста в музично-виконавському процесі – спрямована на розвиток рефлексивних здібностей студентів за допомогою організованих педагогічних

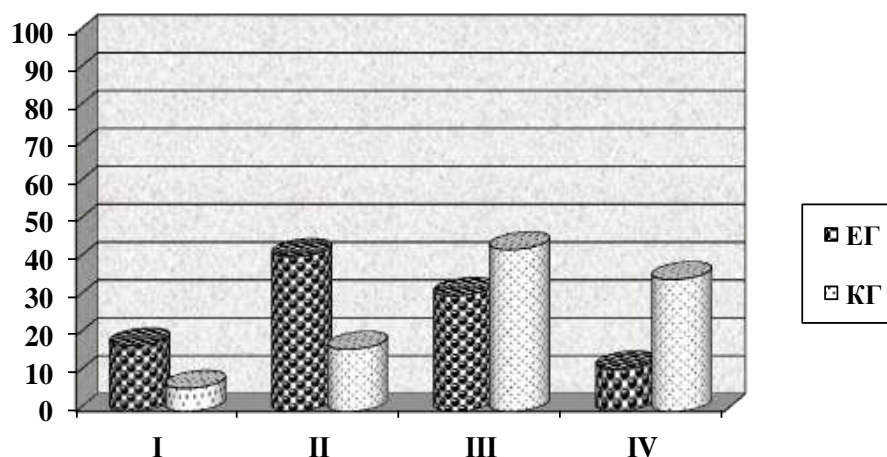
дій, а саме: використання методів, спрямованих на формування рефлексивних умінь (рефлексивна бесіда; відвідування й аналіз концертних виступів колег і відомих музикантів; ознайомлення з кращими зразками художньо-виконавської майстерності; аналіз власної виконавської та навчальної діяльності тощо); цілеспрямоване створення в навчальному процесі ситуацій, які стимулюють постійне зростання рівня художньо-виконавської майстерності; залучення студентів до рефлексивної самодіагностики.

Комплекс зазначених методів, адаптованих у навчальний процес під час реалізації третьої педагогічної умови, дав можливість активізувати пошукову діяльність студентів у створенні унікальних творчо-виконавських проектів, що стимулювало постійне зростання художньо-виконавської майстерності.

З метою визначення ефективності розроблених педагогічних умов і методів формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України на прикінцевому етапі експериментальної роботи було проведено підсумкові зрізи. Діагностичний аналіз здійснювався за розрахунковою формулою І. Лук'яненка.

На діаграмі (рис. 1) подано порівняльні дані рівнів сформованості художньо-виконавської майстерності у студентів експериментальної та контрольної груп після проведення формувального етапу педагогічного експерименту.

З'ясовано, що після експерименту кількість студентів експериментальної групи з високим рівнем сформованості художньо-виконавської майстерності склала 17,4 %, у той час, як у контрольній групі цей показник складає 7,5 %. Достатній рівень в експериментальній групі показали 41,9 % студентів, у контрольній – 17,3 %. Після експерименту до середнього рівня сформованості художньо-виконавської майстерності в експериментальній групі належало 31,7 % студентів, у контрольній – 42,9 %, кількість студентів із низьким рівнем склала 9 % у експериментальній групі та 32,3 % у контрольній.



I – високий рівень; II – достатній рівень; III – середній рівень; IV – низький рівень.

Рис. 1. Зведені дані щодо сформованості художньо-виконавської майстерності в експериментальній та контрольній групах (у %)

Отже, проведення експериментальної роботи та статистична обробка даних підтверджують достовірність отриманих результатів та успішність апробованих педагогічних умов і методів формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки у вищому педагогічному навчальному закладі України.

Таким чином, у результаті проведеної дослідно-експериментальної роботи щодо формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України визначено критерії, показники й рівні сформованості та подано динаміку досліджуваного явища.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі представлено теоретичне обґрунтування, та запропоновано нове розв'язання проблеми формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України, що полягає в розробці педагогічних умов і методів реалізації означеного процесу. Проведене дослідження та виконання поставлених завдань дали підстави зробити такі висновки.

1. Виявлено стан розробленості проблеми формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки. Доведено, що питання формування означеного процесу набули своєї актуальності й стали предметом ґрунтовних наукових досліджень в Україні лише у кінці 2010-х років, що свідчить про наявність певних прогалин у науковому доробку, зокрема: незначна кількість і локальність наукових досліджень щодо фахової підготовки піаністів з КНР у межах системи музичної освіти України; нерозробленість питань підготовки фахівців до виконавсько-педагогічної діяльності в умовах реформування системи вищої освіти.

Запропоновано авторське тлумачення змісту ключових понять роботи. Поняття майстерність схарактеризовано як рівень готовності особистості до виконання певного виду діяльності шляхом акумулювання арсеналу знань і вмінь у професійну галузь. Виконавську майстерність визначено як інтегральну властивість, яка включає комплекс складових елементів, що водночас реалізуються в процесі виконання твору та стають показником музичної та естетичної якості гри інструменталіста. Художньо-виконавську майстерність інтерпретовано як вищий рівень володіння комплексом теоретичних, технологічних, психолого-педагогічних знань і технічних прийомів інструменталіста, спрямованих на розкриття художнього змісту музики, що формуються у процесі навчання й реалізуються в педагогічно-виконавській діяльності.

2. Розроблено структуру художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у складі взаємопов'язаних компонентів (особистісно-мотиваційний, компетентнісний, рефлексивний).

Особистісно-мотиваційний компонент включає емоційно-вольові характеристики й мотивацію майбутнього піаніста з КНР, виконує стимулюючу функцію та висвітлює психологічну готовність і здатність особистості до

здійснення художньо-виконавської діяльності, спонукає до вдосконалення власного педагогічно-виконавського досвіду. Компетентнісний компонент виконує інформаційну, орієнтаційну, трансляційну функції, представлений єдністю педагогічних, культурологічних, музично-теоретичних і спеціальних знань, а також комплексом умінь, які забезпечують практичну реалізацію художньо-виконавської майстерності майбутнього піаніста з КНР. Ступінь сформованості знань і вмінь відображає теоретичну та практичну готовність студента до музично-виконавської діяльності. Рефлексивний компонент містить критичні й евристичні начала, виступає джерелом нових знань, виконує регулятивну функцію, розкриває процес усвідомлення, самооцінку студента власної музично-виконавської діяльності та її результатів, уточнення шляхів її організації, ефективних методів і прийомів роботи над музичним твором.

3. Обґрунтовано педагогічні умови і методи формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР: усвідомлення суб'єктами освітнього процесу сутності й цінності художньо-виконавської майстерності для професійного розвитку; організація художньо-виконавської діяльності майбутніх піаністів з КНР на основі задачної технології; стимулювання рефлексивно-творчої діяльності піаніста в музично-виконавському процесі.

Перша педагогічна умова формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у вищих педагогічних закладах України спрямована на активізацію свідомості суб'єктів освітнього процесу сутності та цінності художньо-виконавської майстерності в контексті набуття особистого фахового досвіду. Доведено, що якість формування художньо-виконавської майстерності виконавців залежить від процесу формування особистісних цінностей і самовдосконалення, який детермінує активізацію й ефективність розвитку їх творчо-професійної діяльності. Друга педагогічна умова – організація художньо-виконавської діяльності майбутніх піаністів з КНР на основі задачної технології – сприяє актуалізації особистісного досвіду студентів педагогічних університетів, детермінує їх здатність відкривати й реалізовувати суб'єктно-творчий особистісний потенціал. Третя педагогічна умова – стимулювання рефлексивно-творчої діяльності піаніста в музично-виконавському процесі – зорієнтована на творчу реалізацію особистості, її самопізнання, усвідомлення об'єктивної реальності в галузі культури та мистецтва. Аргументовано, що формування художньо-виконавської майстерності забезпечується такими методами: рольові ігри, тілесно-орієнтований тренінг, рефлексивна бесіда та ін. Запропоновано задачну технологію, яка забезпечує актуалізацію особистісного досвіду студентів.

4. Визначено критерії, показники та рівні сформованості художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР: мотиваційно-стимулюючий, який характеризується такими показниками: внутрішні мотиви на здійснення виконавської діяльності; психологічна готовність до здійснення виконавської діяльності та публічних виступів; мотивація на самовдосконалення виконавської майстерності; когнітивно-операційний, який розкривається за такими показниками: знання культурологічні, музично-теоретичні, спеціальні, методичні; сформованість професійних умінь і навичок;

володіння основами теорії виконавства й методики навчання гри на фортепіано; рефлексивно-творчий, який забезпечується такими показниками: усвідомлення значення, місця й ролі рефлексивної діяльності у процесі роботи над музичними творами; здатність до самостійної творчої інтерпретації музичного твору та її втілення у процесі виконавської діяльності; здатність до рефлексії власної художньо-виконавської діяльності).

Виявлено реальний стан сформованості означеного процесу й визначено комплекс ефективних методів (оргдіалог, повідомлення, обговорення, бесіди, написання рефератів рефлексивні бесіди), форм (спецкурс «Основи формування художньо-виконавської майстерності», гурток «Творча майстерня», лекції семінари) та засобів (навчальні посібники, навчальні програми, технічне устаткування – комп'ютери, презентаційне устаткування, тематичний план роботи спецкурсу «Основи формування художньо-виконавської майстерності», план художньо-виконавського аналізу концертного виступу), які склали основу методичного забезпечення формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки в педагогічних вишах України. Встановлено рівні сформованості художньо-виконавської майстерності студентів-піаністів з КНР: високий, достатній, середній та низький.

5. Експериментально перевірено ефективність реалізації означених педагогічних умов і методів формування художньо-виконавської майстерності піаністів-китайців у процесі фахової підготовки, що підтверджується відмінністю в показниках діагностувальних зрізів експериментальних і контрольних груп на прикінцевому етапі дослідження. На основі статистичної обробки результатів і узагальнення отриманих даних експериментальної роботи з'ясовано, що кількість студентів експериментальної групи з високим рівнем сформованості художньо-виконавської майстерності склала 17,4 %, у той час, як у контрольній групі цей показник становить 7,5 %. Достатній рівень в експериментальній групі виявили 41,9 % студентів, у контрольній – 17,3 %. Після експерименту до середнього рівня сформованості художньо-виконавської майстерності в експериментальній групі належало 31,7 % студентів, у контрольній – 42,9 %, кількість майбутніх виконавців-інструменталістів з низьким рівнем сформованості досліджуваного феномена склала 9 % в експериментальній групі та відповідно 32,3 % у контрольній.

Встановлено, що ефективне формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР можливе шляхом запровадження комплексу означених педагогічних умов і методів у процес їх фахової підготовки у вищому педагогічному навчальному закладі України.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів процесу формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у контексті фахової підготовки. Перспективним бачиться подальша розробка концептуальних, змістових, організаційних та процесуальних основ фахової підготовки майбутніх піаністів серед іноземних студентів на засадах етнопсихологічного та культурологічного підходів у вищих педагогічних навчальних закладах України.

**Основні наукові результати дисертаційного дослідження
висвітлено в таких працях автора:**

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Чжан Сянюн. Формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у сучасному науково-педагогічному дискурсі / Сянюн Чжан // Актуальні питання мистецької освіти та виховання : зб. наук. праць / [гол. ред. Г. Ю. Ніколаї]. – Суми : Видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2016. – Вип. 1 (7). – С. 20–29.
2. Чжан Сянюн. Методика формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР / Сянюн Чжан // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. – 2016. – Вип. 1. – С. 328–335.
3. Чжан Сянюн. Педагогічні умови формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР / Сянюн Чжан // Мистецтво та освіта. – 2016. – № 2 (80). – С. 6–10.
4. Чжан Сянюн. Забезпечення рефлексивно-творчої діяльності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки / Сянюн Чжан // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. праць / [гол. ред. О. І. Безлюдний]. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. – Вип. 13. – 2015. – № 12. – Ч. 1. – С. 41–47.
5. Чжан Сянюн. Особливості впровадження спецкурсу «Основи формування художньо-виконавської майстерності» у процесі фахової підготовки майбутніх піаністів з КНР / Сянюн Чжан // Педагогічний альманах : зб. наук. праць / [редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін.]. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2016. – Вип. 30. – С. 236–242.
6. Чжан Сянюн. Сутність та структура художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР / Сянюн Чжан // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журн. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – № 7 (61). – С. 25–37.

Праці у наукових зарубіжних виданнях

7. 张 向勇, 汉代乐府中叙事诗文学赏析 / 向勇 张 // 语文建设. – 北京: 北京报刊发行局, 2014. – 同. 59. (Чжан Сянюн. Народні поеми із династії Хань / Сянюн Чжан // Мова, література, мистецтво. – Пекін : Вид-во «Пекін-Новини». – 2014. – С. 59.
8. 张 向勇. 音乐生态学视角下的六盘山花儿研究 // 向勇 张. – 北京: 光明日报出版社, 2014. – 162 同. (Чжан Сянюн. «Люпеншань Хуа» як форма вивчення музики : монографія / Чжан Сянюн. – Гуаньмін : Вид-во «Щоденна преса». – 162 с.

Статті в інших наукових виданнях

9. Чжан Сянюн. Організація художньо-виконавської діяльності майбутніх піаністів з КНР на основі задачної технології / Сянюн Чжан // Проблеми інструментального виконавства в умовах сучасної мистецької освіти : зб.

Матеріалів II Всеукраїнського науково-практичного семінару з міжнародною участю (25 квітня 2016 р.). – Умань : ФОП О. О. Жовтий, 2016. – С. 104 – 108.

АНОТАЦІЇ

Чжан Сянюн. Формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. – Суми, 2017.

Дисертація є комплексним дослідженням у галузі теорії та методики музичного мистецтва щодо формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України.

У роботі виявлено стан розроблення проблеми, визначено понятійне поле дослідження (майстерність, виконавська майстерність, художньо-виконавська майстерність). Розроблено структуру художньо-виконавської майстерності в контексті фахової підготовки майбутніх піаністів з КНР. Обґрунтовано педагогічні умови і методи формування їх художньо-виконавської майстерності. Визначено критерії, показники та рівні сформованості художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у процесі фахової підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України.

Експериментально перевірено ефективність реалізації означених педагогічних умов і методів формування художньо-виконавської майстерності піаністів-китайців у процесі фахової підготовки.

Ключові слова: формування художньо-виконавської майстерності, педагогічні умови і методи, майбутній піаніст з КНР, фахова підготовка, вищий педагогічний навчальний заклад України.

Чжан Сянюн. Формирование художественно-исполнительского мастерства будущих пианистов из КНР в процессе профессиональной подготовки в высших педагогических учебных заведениях Украины. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Сумской государственной педагогической университет имени А. С. Макаренко. – Сумы, 2017.

Диссертация является комплексным исследованием в области теории и методики музыкального образования относительно формирования художественно-исполнительского мастерства будущих пианистов из КНР в процессе специальной подготовки в высших педагогических учебных заведениях Украины.

В работе выявлено состояние научной разработанности проблемы формирования художественно-исполнительского мастерства будущих пианистов из КНР в процессе специальной подготовки и определено понятийное поле

исследования. Усовершенствованы методы специальной подготовки будущих пианистов с КНР путем создания положительной эмоциональной атмосферы проведения индивидуальных занятий; систематического обогащения индивидуального фонда педагогических и исполнительских знаний; организации творческого диалога преподавателя и студентов для реализации профессиональных интересов каждого участника учебного процесса.

Научная новизна исследования заключается в том, что впервые в теории музыкального обучения проведено комплексное исследование художественно-исполнительского мастерства будущих пианистов из КНР в высших педагогических учебных заведениях Украины. Разработана структура художественно-исполнительского мастерства будущих пианистов из КНР в единстве личностно-мотивационного (качественные показатели процесса формирования художественно-исполнительского мастерства зависят от комплекса стойких мотивов, которые влияют на заинтересованность субъекта учебного процесса в профессиональном росте), компетентностного (арсенал культурологических, музыкально-теоретических, специальных, методических знаний) и рефлексивного (осознание значения, места и роли рефлексивной деятельности в процессе работы над музыкальными произведениями) компонентов.

Обоснованы педагогические условия формирования художественно-исполнительского мастерства будущих пианистов из КНР (осознание субъектами образовательного процесса сущности и ценности художественно-исполнительского мастерства для профессионального развития; организация художественно-исполнительской деятельности будущих пианистов из КНР на основе задачной технологии; стимулирование рефлексивно-творческой деятельности пианиста в музыкально-исполнительском процессе, которые вместе обеспечивают эффективность обозначенного явления) и методы (ролевые игры, телесно-ориентированный тренинг, задачные технологии, рефлексивная беседа и др.).

Определены критерии, показатели и уровни сформированности художественно-исполнительского мастерства будущих пианистов из КНР. Экспериментально проверена эффективность педагогических условий и методов формирования художественно-исполнительского мастерства будущих пианистов из КНР в системе высшего педагогического образования Украины. Автором разработан учебно-методический инструментарий реализации выделенных педагогических условий в системе специальной подготовки будущих пианистов из КНР.

Очерчены перспективные направления практического использования материалов диссертационного исследования, что может служить основой для разработки учебных планов и рабочих программ, организации и проведения практик, учебно-методического обеспечения процесса подготовки специалистов к исполнительско-педагогической деятельности в отечественной системе высшего педагогического образования.

Ключевые слова: формирование художественно-исполнительского мастерства, педагогические условия и методы, будущий пианист из КНР, специальная подготовка, высшее учебное заведение Украины.

Zhang Xiangyong. The formation of artistic and performance skills of the pianists from PRC in the process of professional training in higher pedagogical educational establishments of Ukraine. – The manuscript.

Thesis for Candidate of Pedagogical Sciences degree in specialty 13.00.02 – theory and methods of musical education. – Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko. – Sumy, 2017.

This thesis is a complex research in the sphere of the theory and methods of music art on the formation of artistic and performance skills of the future pianists from PRC in the process of professional training in higher education institutions of Ukraine.

The thesis reveals the state of investigation of the problem, defines the conceptual field of study (mastery, performing skills, artistic and performing skills). The structure of artistic and performance skills in the context of professional training of the future pianists from PRC is developed. Pedagogical conditions and methods of formation of their artistic and performing skills are justified. The criteria, indicators and levels of development of artistic and performance skills of the future pianists from PRC in the process of professional training in higher education institutions of Ukraine are defined.

The effectiveness of the implementation of the mentioned pedagogical conditions and methods of formation of artistic and performance skills of Chinese pianists in the process of professional training is experimentally tested.

Key words: the formation of artistic and performance skills, pedagogical conditions and methods, future pianist from PRC, professional training, higher education institution of Ukraine.

Підписано до друку 15.03.2017. Формат 60х90/16. Гарн. News Times.
Друк ризогр. Папір офсет. Умовн. Друк. Арк.. 0,9.
Тираж 100 прим.

Надруковано в редакційно-видавничому відділі
СумДПУ імені А. С. Макаренка

40002, м. Суми, вул. Роменська, 87